

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an ————— 40 Lei.
Pe jumătate de an ————— 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

„De ce nu ard candelile în biserici?”

Poet, scriitor și artist consacrat, dl Victor Eftimiu, fost director al teatrului național din București, făcând, comparație între biserică și teatru, între preoți și artiști într'un foileton al unei gazete, își pune întrebarea mai de sus.

Cum, adevărat? Nici în bisericile din capitala țării nu sunt aprinse candelile? Nici în acelea biserici slujitorii altarului nu vestesc cuvântul Domnului? Nu sunt ei pătrunși de necesitatea sub imperiul căreia se fac uriașe eforturi pentru armonizarea vieții noastre sociale?!

Nu vrem să presupunem o anchiloză intelectuală, pentru că existența facultății teologice ne întărește în credința, că profunde și temeinice studii în știința teologică dau o direcție vrednică de demnitatea clerului, ținând seamă de progresele în știința profană. Atunci??

Atunci are dreptate poetul când se întreabă: „Care este, în fond, utilitatea actualei noastre alcătuirii bisericești?”

Nu poate fi irelevant pentru credincioșii bisericii noastre, deosebit pentru intelectuali, dacă vin ei dela serviciul divin, deplin edificați în ale credinței, dacă învățăturile îmbrăcate mai mult, sau mai puțin într'o formă poetică, ori într'o parabolă carea nici astăzi, în zilele noastre, nu și-a pierdut actualitatea, — au fost lămurite, sau rămân neorientați asupra adevărilor cuprinse în evanghelii? Incontestabil, neîmplinindu-și deplin preotul datorința lui de vestitor al acelor adevăruri, creștinul se reîntoarce dela biserică decepționat, mai mult zăpăcit, ca unul care cu sete nestămpărată caută izvorul cristalin și răcoritor, după care zădarnic aleargă.

Nu pot uita momentele și nu pot șterge din memoria mea scenele, când un distins preot, la o anumită sărbătoare, cu câtă putere oratorică a lămurit înțelesul și rostul acelei sărbători și datorințele creștinului de a cultiva celea mai nobile sentimente de recu-

noștințe. A stors, prin cuvântarea sa care a robit sufletele și inimele, emoții atât de puternice, încât în impresionantele clipe nu vedeai decât lacrimi în ochii credincioșilor. Noul speranțe au fost sădite în inimele lor și din fețele lor reoglindea mulțumirea sufletească carea aduce liniștea, pacea și bucuria vieții noastre.

Iată, rolul preotului conștient și rostul bisericii în alcătuirea vieții noastre sociale și de stat! Activitatea preotului nu se poate mărgini numai la cultul extern, la înmormântări și alte servicii divine, ci mai vârtos aceasta activitate trebuie să fie mântuitoare de suflete prin puterea cuvântului, întocmai precum ofițerul dela volanul cârmei unui vapor ce plutește pe mare, plină de caprițioase și neașteptate pericole, duce pe călători nevătămați la locul dorit. Dacă nu se va ține seamă de „linia de credință” dela acest volan, catastrofa e aproape, sau inevitabilă. Dacă preotul nu va fi credincios misiunii sale de sacerdot, nu va putea duce pe credincioși la locul dorit, care nu poate fi altul decât mântuirea sufletească, scopul final al creștinului.

Cu sufletul înfiorat mă gândesc la atmosfera în care plutește viața noastră dela sate, dar mai vârtos dela orașe. Cum, după o cumplită furtună, marea aduce la suprafață și aruncă la țărături toate gunoarele, asemenea viața noastră, după catastrofa mondială, o vițiată de pornirile cele mai sălbatice. Statul prin parlament și guvern a făurit și aplicat legi excepționale pentru înfrânarea acestor porniri detestabile și desastroase de o potrivă, dar nici o reacționare; iar societatea omească stă incapabilă de apărare în aceasta lume plină de păcate, fără credință și fără Dumnezeu.

E timpul suprem, e o necesitate inescapabilă, ca preoțimea bisericii noastre să-și reia rolul glorios din trecut, să pună din nou în practică mijloacele și metodele sale empirice, cari în trecut au înălțat viața morală și virtuțile neamului nostru. Nu capodopere de știință teologică așteptăm dela preoții bisericii noastre, ci ajutați de lumina din timpul

studiu lui și din practica vieții, cuvinte pornite din credință nefățărită cari să Imprăstie ignoranța și fărădelegile, coborând iarăș în inimile oamenilor împărăția lui Dumnezeu.

Lumea dela orașe este mai pretensivă. Aici, în vârtejul luptelor și a păcatelor ce cu furie tenebroasă calcă peste cadavre, aici avem lipsă de entuziasm și ardoarea luptătorului și ostașului adevărat alui Hristos, de un episcop carean de spirit și de talent, în funcțiile sale sacerdotale, esemplar măiestos și de o cuceritoare naturală.

Așa numai preoții noștri vor fi „crainicii” doriți de poetul nostru care a pus întrebarea din capul acestor modeste rânduri, mânat mai mult din dorul de a vedea preoțimea pe un pedestal mai înălțat, demn de gloria neamului și de mărirea patriei.

Sihastrul.

Roma numește canonici.

Constituție și nu concordat.

I.

Instituirea de canonici gr. cat. români, în țara noastră are să se facă prin alegere! *Singur modul de alegere, e modul ordinar și canonic de a se institui canonici.* Canonicii în multe privințe sunt și se consideră de un fel de călugări. Intrarea în tagma călugărilor se face prin alegere. Numirile de canonici prin: papi, prin domnitori, prin episcopi, ori patroni sunt: favoruri, privilegii și totatătea abateri dela legea universală, carea e alegerea.

Ne existând la noi concordat, — și bun e Dumnezeu, sperăm să nu fie în veci! — canonicii noi de o vreme încoace se aleg prin soborul canonici lor — măcar că la dreptul vorbind, pe unii totuș, cum, cum nu, destul, că îi numește și acuma tot încă episcopul — și se confirmă de episcop și de rege.

Un redactor al *Siluetelor* și al rubricii *Fără Titlu*, din ziarul catolic „Albina”, din București, în Nr. 149 din 20 Iulie, susține, că: „Numirea canonicilor a revenit în mod firesc jurisdicției interne a episcopilor”. *Inexact*, vorba aceluiaș redactor! De două ori inexact zicem noi! Numirea stă din două acte: alegerea și aprobarea. Numai ultima se ține de puterea episcopului și și aceea nu e nelimitată și absolută, ci condiționată și posterioară ratificării regale, și la rândul ei propusă constituțional de ministrul cultelor.

Inexactă e declararea redactorului și pentru faptul că sf. scaun al Romei — nu știm încă preciz — peste tot ori numai unele canonicate le subtrage dela dreptul de alegere liberă canonică, și și le rezervează sieși, spre a numi pe titularii respectivi.

În bula de denumire a episcopului Lugojului, de dtul 25 Febr. 1922, se zice: „Voim deci și în acelaș timp *poruncim*, ca oficiul de canonic, pe care în prezent îl deții la biserica catedrală din Blaj, *precum s'a spus, prin dispozițiunea și instituirea noastră de față, de fapt să fie vacant și, conferirea acelu canonicat să rămână rezervată, în marginele dispozițiilor dreptului, nouă și scaunului apostolic*”. (Foaia „Unirea” Blaj 1922 Nr. 28).

Nu știm cari ar fi dispozițiile de drept, în tenorul cărora scaunul apostolesc, se crede îndreptățit, a confisca dreptul natural al capitulelor, de a se întregi și restaura? În Ungaria n-a existat rezerve papale cu privire la îndeplinirea statelor canonicule. După concordatul austriac din 1855, art. XXII, scaunul papal își asigură denumirea primului demnitar, (eventual al doilea) în fie care capital. Dar concordatul nu aveă putere și pentru Ungaria. Aici, ca și în alte țări, la început numia episcopul. Când apoi cu timpul canonicii s'au organizat în cinuri separate de episcop, cam adecă pe vremea regilor din casa Anjou, dreptul de numire a fost câștigat pe sama soborului canonic. Mai apoi rezervațiunile papale s'au întins și asupra mai multor canonicate.

Împăratul rege Sigismund în soborul dela Constanța din 1418 și a redobândit dreptul de a pune canonici.

Papii au mai încercat să revină la rezervațiunile de odinioară, dar fără nici un rezultat. Ba regele Matia Corvin († 1490), în o epistolă energică, adresată cardinalului Ioan de Anagonia, amenință scaunul apostolic, cu trecerea neamului unguresc mai bucuros la religia orientală ortodoxă, decât să se învoească, că beneficiile ținătoare de dreptul coroanei, să se conferă de scaunul apostolic: „Et ut aperte cognoscat, certoscire debet Pontifex, duplicatam illam cruce, quae regni nostri est insigne, gentem hungaram libentius velle triplicare, quam in id consentire, ut beneficia et praelaturae ad jus coronae spectantes, apud sedem apostolicam conferantur”.

E de însemnat, că crucea dublă e simbolul bisericii apusene, iar cea cu trei paralele, e insignull bisericii constantinopolitane!

Ultima dată au probat papii în zilele împăratului rege Ferdinand II. († 1637) să conferească officii în Ungaria, dar i-s-a împotrivit cu ultima energie primatul Pázmány, dovedind cu pravilele tripartitului Verböczy, „ad oculos”, netemeinicla pretențiilor romane.

Astfel dela Sigismund începând și până la Maria Terezia în 1772, dar mai vartos dela decretul din 7 Oct. 1782 alui Iosif al II-lea, regii numesc canonici; așa însă, că dreptul acestia îl exercitau tot numai prin episcopi, *ca și prin delegații lor*. La anul 1802, Francisc I. își asigură acest drept prin un decret-lege. Cu toate astea regele cereă totdeauna recomandarea și prezentarea alor trei persoane de

cătră episcopul diezezei; fără însă a fi obligat a țineă samă de acela prezentare ternară. O declaraze aceasta Francisc I. în un script din 4 Iulie 1804, și după el și urmășii, de repetate ori.

Știa bine deci ce zicea prof. de universitate din Pesta Adam Brezanóczy, în opul său *Institutiones juris ecclesiastici*, Pest. 1817: „*Quid quid pertinet ad papales reservationes, Hungaria non recepit*“. (vol. II. pg. 70 segg.)

Acuma toate drepturile acestea au trecut dela regele ungar și dela guvernul lui, la regele român și la guvernul român; deoarece regele ungar, dela introducerea constituției regatului din anul 1848, exercită acest drept, pelângă răspunderea și contrasignarea ministrului de culte; amăsurat art. III. §. 7 ex 1848.

La papa ar putea trece dreptul de denumire al canonicilor numai în cazul unic, dacă adecă dânsul l-ar și dota.

De încheere relévăm, că acum *indeplinirea scaunului episcopesc al Lugojului*, nu s'a făcut prin alegerea sinodului provincial, cum ar fi canonic, ci prin denumire papală. Adecă *dreptul de numire al regelui ungar, a trecut la papa și nu la Regele Românilor, cum eră firesc*; dacă — se presupunem așa — deocamdată sinodul episcopal provincial a fost prea slab, ca să și-l revindece sieși!

Nădăjduim, în Domnul precum și în legislativă și guvernul țării, că *la redactarea noiei Constituții a României — întregite, se va aveă în vedere, regularea mulțumitoare pentru toți patrioșii, a nexului bisericesc privat și public: intern român și extern roman*; și în consecință se va soluționa și problema gingase a tot felul de numiri, ca să nu mai aibă loc: *rezervațiuni papale, pentru propagandă eterodoxă și antiromânească și „rezervațiuni“ . . . străine, în paguba Țării și a Românisului.*

II.

Se știe, că jurisdicția scaunului Romei vechi, după doctrina ei, este e: *jurisdicție deplină — supremă — plenitudine de putere*, față de toți catolicii lumii, în materie de disciplină și de guvernare; e ordinarie și imediată, cu privire la cler și cu privire la mireni, fie ei colectivitate ori persoane singuratică. Și aceasta sub greumântul *anatemei maranathe* (I Cor. XVI. 22) a sinodului Vatican; (1870) canon textuat cam cu atributele din zicerile decretate de soboarele unioniste din: Florența 1439 și Lyon 1274.

Însă știm și aceia, că *plena potestas* a Romei însămnă, că în biserica „catolică“ nu mai poate exista o putere, care să nu o aibă papa.

Însămnă apoi, că afară de aceasta putere deplină, în biserică mai este putere, care o au și alții și nu numai singur papa! Puterea asta încă e ordinară și imediată, față de toți bisericani și laici; atât laolaltă,

cât și în singular. Puterea asta încă e de ordin divin, dar nu e deplină și e submanuată.

Papatul deci după constituția bisericii catolice, nu e *potestas sola, potestas unica*; ci când e *plena* în aceiaș vreme e și *limitată*, sau *divizată* între episcopii lumii catolicești.

Se mai numește puterea papală „*potestas suprema*“, în vederea, că adecă în biserica romană papală mai este și o altă potestate, carea nu e supremă; se mai specifică apoi și cu „*tota plenitudo*“, că adecă e toată în integralitatea sa; e întreagă, dar nu e singură. Cu un cuvânt: jurisdicția papală e o proeminentă jurisdicție ierarhică; și pentru faptul, că e *ierarhică și monarhică*, monarhizmul nu mai e absolut, ci influințat, temperat, limitat și condiționat de ierarhie; adecă de o scrie de alte puteri bisericesti inferioare.

În vederea acestora e aproape de mintea ori căruia, că nu sunt un „*noli me tangere*“, un „*tabu*“, demersurile ce ar trebui să se iee, pelângă scaunul Romei, pentru regularea și articularea chiar în *Constituția nouă a țării* (și nu prin convenție aparte carea totdeauna se socoate ca privilegiu, deci ceva odios) a *situații sale de primat, în biserica catolicilor din România.*

Privitor de latino catolici primația sa, firește, e mult mai largă. Nu așa însă privitor de biserica uniților! Toate *drepturile ce li se admit în abstract, de cătră uniți, nu pot fi și în faptă practicate față de ei. În disciplină și în modul de guvernare, „unirea“ nu s'a făcut. Numai acele drepturi pot fi efective în biserica unită, cari le aveau și exercitau papii înainte de desbinarea lor din veacul al a XII-lea.*

Unirea florentină a primit primația Romei numai în înțales *restrictiv* și nu explicativ, al cuvintelor finale din decret: „*quem admodum et (nu etiam) în gestis decumenicorum Conciliorum, et în sacris Canonibus continetur. Și iarăș: „salvis privilegiis omnibus et iuribus eorum*“.

Unirea celor câțiva români cu Roma, s'a făcut apoi în baza, între limitele și în duhul unirii orientale dela Florența. Aproape fiecare genunche de cler, care s'a părăndat dela unire încoace și-a ținut de sfântă datorință, că la timp și loc potrivit și în chip demn, să aducă aminte faptul acesta, celor de cădere!

Așa sinodul mare din 25 Mai 1739, al eroului și mucenicului episcop Klein, în punct 5 zice: „*Clerul nostru . . . la mai multe însă să nu fie silit sub nici un pretext*“ (afară de cele 4 puncte).

Istoricul Sam. *Clain* ne spune, că la 1771, soborul mare, ținut de Atanasie II Rednic, a scris papei Clemente XIV: „*că la uniți soborul cel dela Trident și canoanele bisericii apusului nu sunt primite. Subt el soborul cel mare au făcut protestație, că afară de cele patru „punturi“ ale unirei, clerul acesta nimica mai mult n'au primit, nici primește*“.

În 1868, când fu ales Vancea, ca mitropolit, electorii îi pun ca condiție, între altele și aceste năstruinice șire:

„Considerând, că conciliul ținut la Florența în anul 1439 a pus de bază pentru unirea bisericești orientale (anatolice) cu cea apusană cunoscutele patru puncte dogmatice . . . dependența ierarhiei noastre dela scaunul Romei, este cea prevăzută în conciliul dela Florența. Acea dependență circumscrisă prin canoanele aceluși conciliu o cunoaștem și suntem determinați a-o susține, iară *știrbirea mai departe a libertății și drepturilor bisericești noastre nu o vom suferi sub nici un fel de împrejurare*“.

Sinodul arhidiecezan din Blaj ținut în 1899, în ajunul jubileului bicentinar al unirei, scobește în o lespede de granit, pusă în părete lângă dreapta tronului arhieresc, veșnicul avertisment, concipiat de vajnicul prelat Vasile Hossu, că „ . . . Jurnește alipirea nestrămutată către biserică mamă a Romei celei vechi, între marginile așezămintelor apostolice ale răsăritului“.

În sfârșit sinodul provincial din Blaj, ținut la 1900, întru reamintirea unirei bicentinare în Titulul II, pg. 70—1, face elogiul celor cari: „au lucrat pentru validitatea drepturilor și privilegiilor, cari după întocmirea bisericești grecești și în senzul decretului Uniunii promulgat de Conciliul ecumenic dela Florența și a actelor uniunii noastre dela 1698 și respective 1700 se cuvin bisericești noastre.“

. . . Acest sinod încă pofteste, că drepturile și privilegiile acestei provincii bisericești să se păstreze din partea noastră curate și nevătămate și să aibă deplină putere de drept“.

Trebuesc deci drepturile și privilegiile păstrate! „*Vigilantibus jura*“. N-ar fi rău dacă în zisa dlui ministru Banu biserică unită ar avea o *ferestruie* deschisă spre Roma. Dar „*pricina*“ e, că *din lătura asta nu-i nici măcar gard!* Videant consules și să-l facă: *acum e timpul, deodată cu Constituția Țării!*

Zakonik.

Răspunsul acuzațiilor.

Iubite Frate în Domnul!

Într'un număr trecut al acestei gazete, ți-am fost scris, că noi cei de azi suntem *români cu noi sentimente și cu vechi sentimente*. Ți-am mai spus apoi, că cum ne judecă cei dintâi și cu cum ne judecă cei din urmă.

Spre completarea celor amintite atunci mai cum să-ți spun, că românul modern face și politică. În vremea din urmă s'au ivit la noi în țară multe partide politice, cari mai înainte nu erau și aceste toate așa vreau să-și câștige popularitate, că vin și dau în noi, cași în aceea clasă de oameni, care n'ar fi vrednică de rolul ce-l are în societatea omenească.

Aceste partide de regulă înflințează și ziare ori gazete pentru popor și acolo caută să scrie tot aceea ce sună bine la urechea cititorului lor de azi. Se înțelege că trăgând dungă peste trecutul oamenilor noștri mari, cari într'adevăr în trecut au luptat pentru noi și luptă și în prezent, caută să detragă și din valoarea noastră. Ca s'o poată face aceasta se asociază, ori părăsesc chiar și pe dușmanii neamului nostru.

O astfel de gazetă s'a înființat de curând și la noi în Arad sub numele de „Glasul Satelor“. Acest glas al satelor în Nr. 14 a avut un articol „*Pocăiții perzecați*“. După ce spune că pe unde și cum au fost perzecați pocăiții de „*jandarmeria teologică*“ mai adaugă, că preoții nu cu forța să impună „ci cu fapta și cu învățătura lor — dacă o au“. Zice mai departe că la școlile din Arad, cei mai buni elevi sunt nevoiți a repetă clasa din motivul, că n'au primit notă din religione dela catichetel școlii. (Nu este adevărat N. R.) Aceste ar fi perzecațiunile bisericești noastre în contra „*pocăiților*“.

Ce interes are acest glas, care nu este al satelor, să apere „*pocăiții*“? Ori eă vrea să-i câștige de abonați, ori crede, că sunt de un partid politic! Iubite Frate! Ți-o mărturisesc cu toată convingerea, că toți pocăiții câți vor fi cetit articolușul amintit, toți vor fi trimis abonamentul înainte pe un an întreg, dar să fie de un partid politic, asta n'a pot crede! Sau pardon, am greșit! Și de un partid pot să fie, dar nu vor fi, dorcă s'ar întâmplă să ajungă la putere partidul „Glasului Satelor“, pentrucă până acum de când suntem în țara noastră, niciodată n'au fost aderenții partidului dela putere, ci totdeauna au fost cei mai înverșunați dușmani ai lui, ori care ar fi fost acela.

Mă întreb acum: Pentruce n'au fost și sub stăpânirea ungurească dușmani partidului dela putere, ci totdeauna au fost aderenții cei mai însuflețiți ai lui? Răspunsul e foarte ușor: Au știut, că guvernele de sub domnia trecută au fost dușmane bisericii, respective poporului nostru, până când cele de azi sunt convinse, că *fără biserică nu se poate susține un stat*, deci ne sunt prietene. Cum vine dar o gazetă, care zice că reprezintă țărănimea, să apere pe aceia, cari sunt cei mai înverșunați dușmani acelei instituțiuni, la care și azi țărănimea ține destul de mult? Răspunsul nu-l pot găsi numai în aceea, că cei dela „Glasul Satelor“ sunt convinși, că numai învrăbindu-ne și mai mult cu poporul, vor putea să ajungă vreodată la putere.

Iubite Frate! Am zis în rândul trecut, că preoțimea a fost aceea clasă de oameni, care a contribuit mai cu mult la ridicarea culturală a poporului. Ce să ni-se întâmple acum? Să vină „Glasul Satelor“ să tragă la îndoială chiar și învățătura noastră! Vor crede poate cei dela „*Gl. Sat.*“, că „*pocăiții*“ lor au mai multe cunoștințe decât noi? A crede, e

liber fiecare om, un adevăr însă e constatat, că *un preot să fie el ori cât de jos pe treapta cunoștințelor și să nu facă absolut nimic în parohia în care este pus, decât numai să locuiască acolo, tot mai mult face pentru neam și țară, decât aceia, cari sprijinesc cu scrisul, ori cu fapta pe dușmanii neamului.* Dacă un preot nu are cunoștințe juridice ect., tot are cel puțin școala vieții și acelui biet țaran năcăjit, care vine cu încredere la el, totuș știe să-i dea un sfat pe carele urmându-l, ajunge la calea cea bună. Țăranul de regulă și azi urmează sfatul preotului, pentru că este convins, că el este singurul om, care crede și simte cași el și care nu caută să refolosească de neștiința lui spre a-l exploata. Că avem învățătură ori nu, asta n'o mai discutăm nici chiar în cazul, când „Gl. Sat.” s'ar crede competent a ne judeca, pentru că *pe noi, pelângă școală ne evaluează și viața și din partea vieții noi suntem aceia, cari am primit cea mai bună calificare.*

Se jeluiește „Gl. Sat.”, că în Arad, cei mai buni elevi trebuie să repeteze clasa, din cauza, că ori n'au primit de loc, ori că au primit notă rea din studiul religiei. În această privință să căutăm numai să vedem ce fac alte confesiuni. Să-mi spună mie cineva, s'a pomenit vreodată pe vremuri, ca un „pocăit” să fie primit notă din religie de la catihetol catolic ect? Nu, ba nici în școala lor n'a fost primit! Noi avem ordinațiuni pe baza cărora suntem siliți a-i instrui în învățăturile religiei noastre, dar nu și a-i clasifica. Aceste ordinațiuni s'au dat din motive necunoscute nouă. Ce fac alte biserici surori în asa cazuri? Cunosc un caz dintr'o comună sârbească, unde era numai o familie pocăită și unicul băiat din acelor familii n'a fost primit nici la una din școlile confesionale din comună și astfel a rămas analfabet. Crescând mare a plăys de rușine că dintre vârstnicii lui numai el nu știe carte. Văzând oamenii pașul energetic al bisericii, nici unul nu și-a mai părăsit legea strămoșească. Dacă noi la începutul desrobirii noastre făceam cași conducătorii sârbi din respectiva comună, în scurtă vreme n'am mai fi avut fii rătăciți în sânul bisericii noastre. Trebuie să o facem aceasta acum — la ce ei s'au așteptat, știind că sunt trădători, — căci pe vremuri n'o puteam face din cauza, că ne eră în spate școala de stat, care cu brațele deschise primea pe toți dușmanii bisericii noastre, numai ca să-și poată crește în spirit și mai dușmănos bisericii și neamului nostru. Trebuie ca toate ziarele să scrie în acest înțeles: *pentru că fiind noi de un sânge, având o țară să avem și numai o credință, ca astfel măcar pe chestiuni religioase să nu ne certăm.*

Îți aduci aminte iubite Frate în Domnul, de zilele cele de înălțare sufletească, când cu primejduirea vieții noastre am arătat ce suntem și ce dorinți avem? „Pocăitii” „Glasului Satelor” în acele zile stăteau ascunși și când ieșeau din ascunzis îndemnau pe oameni

să nu asculte de noi, că noi aducem răul pe țară. Ei! Acum să plângem că dușmanii noștri sunt persecutați! Cine plânge să treacă în tabăra lor, iar lor dacă nu le place să poftescă a ne părăsi, meargă acolo unde îi primesc cu brațele deschise, dar nu să facă dezbinări între noi!

Mai publică „Glasul Satelor” în Nr. 16 o scri-soare a unui abonat — sigur „pocăit” — în care spune cum un „pocăit” a făcut pe un bețiv să se lase de beutură. Apoi nouă ne dă sfatul: „Preoții să fie la locul lor, să nu răsvrătească luna în contra oamenilor pacinici”, să-i lăsăm în pace pe „pocăiți”. Noi ascultăm sfatul „Gl. Sat.” pentru că acest sfat este și al nostru, dar ar trebui să deie sfat și prietenilor lor. Eu dacă aș fi redactorul gazetei, aș zice: *Ai observat că beția strică sănătății și ruinează familiile? Știi, că copiii bețivului sunt nesănătoși? Cu cine te întâlnești sfătuiește-l să se lase de beție! Ai ajuns la cunoștința, că între oameni sunt multe păcate, cari duc la pierderea sufletului? Sfătuiește pe toată lumea să nu mai păcătuiască, ca astfel să-și poată mântui sufletul! Tu, carele la cunoștința acestora, prin biserică ai ajuns, oare nu păcătuiești, dacă îndemni lumea să se lapede de ea? Ba, da! Așadară numai lucrând mână în mână cu preotul pot lucrurile să se îndrepteze, pentru că nu e de ajuns, ca preotul să predice și să învețe, ci cei învățați de el să-i dea ajutor pentru a ajunge lucrul la desăvârșire. Cu mult mai bineva prinde cuvântul preotului dacă adevărul îi va auzi lumea și din gura altora, cari nu sunt preoți. Când gazeta din chestiune așa ar glăsu, ar fi adevărat glas al satelor, dar până când glăsuiește altcum, este numai glasul orașelor!*

Mai zice „Gl. Sat.” că ce bine ar fi, dacă cele 8000 crășme s'ar preface în case de rugăciuni și în școale. Pentru ce chiar care de rugăciuni, când avem biserici spre scopul acesta? Pentru ce oare nu s'ar putea preface în case culturale și în școale cum am cerut și noi? Am cerut — zic — dar nu ni-s'a împlinit încă cererea, nici chiar aceea de a se închide crășmele măcar în Dumineci și Sărbători! E interesul statului și a celor ce vind beutură, ca să se consume cât mai mult, ca astfel să crească câștigul.

Eram odată într'o ședință de a noastră de aici de pe sate. De regulă în aceste ședințe nu se pertractează numai cele dela ordinea zilei, ci câte-toate. Zic eu către oameni: Ar fi bine ca crășmele să fie închise, deși în parohia mea este numai o crășmă, — care azi-mâne nu va mai fi — și știți ce mi-au răspuns? „Lasă Domnule părinte, pentru ce să cerem noi așa ceva, că pe la orașe ziua-noaptea sunt pline crășmele, iar noi numai câteodată dăm pe acolo, când venim oboșiți dela lucru, ne bem porția noastră și mergem liniștiți acasă”. A mai adăugat apoi țăranul: „Pentru aceea nu se ajunge plata, că banul cum se câștigă așa se chefuliește!” Să-mi spună „Gl. Sat.” n'avea dreptate țăranul acela, puteam eu

să răspund ceva? Una să se știe! Poporul umblă pela orașe și se interesează de câte-toate și ei multe vede și aude și le și judecă, nu fără dreptate, deci toți să fim atenți la aceea ce vorbim și facem! Mai cetește apoi poporul azi și gazete și din ele învață așa dupăcum se scrie acolo, deci să fim atenți la aceea ce scriem, ca nu cumva vrând noi să sămănam grâu, involuntar să sămănam neghină. Dacă „Gl. Sat.” urmează cu scrisul cași până aci, apoi face cași vrăjmașul din sf. evanghelie, care peste noapte a venit și a sămănat neghină prin grâu. Toți oamenii și toate gazetele să samene numai grăul credinței noastre ortodoxe și atunci sunt sigur, că biserica își va face datoria și se vor arată și roadele!

Un sfat am: „Gl. Sat.” să nu răsvrătească poporul său în contra preoțimei, că preoțimea nu răsvrătește poporul său în contra minării. Să ne lase pe noi în pace, că și noi lăsăm pe „pocăitii” lor și dacă și de aci încolo va jubii mai mult pe dușmanii bisericii noastre, nu vom avea decât să regretăm, că glasul din chestiune este susținut de un om pe care-l știam mai bun ortodox.

Noi nu atacăm, că aceasta nu încapă cu caracterul nostru. Atacând produci ceartă, iar noi voim a edifica și nu a ne certa. Noi am dori, ca toți să simtă și să creadă cași noi, spre binele și prosperarea țării și a neamului nostru românesc. Noi suntem pătrunși de cuvintele Mânt. Hristos. „Pace las vouă, pacea mea o dau vouă, nu cum dă lumea, eu dau vouă” (Io. 14. 27). Pacea Domnului Hristos o dăm tuturor, aceasta o pretindem dela toți!

Șoimoș.

Ilie Chebeleu preot.

Principiul programului Herbartian față de cerințele moderne.

— Din viața lui Herbart. —

(Urmare.)

Priviți, în ce parte a cartonului este însemnată comuna noastră. Să lasă la tablă, să arată marjinea de Nord, Răsărit . . . (se va ține să se orienteze după orașul București). Vom și desemna aceasta. Iată aci, am desemnat-o eu odată.

Pauză. Cântarea, Dâmbovița apă dulce. Mișcări!

Acum vom desemna cu toții. Ce trebuie să însemn mai întâi, (punctele cardinale). Priviți cum însemn eu punctele cardinale? (Tabla este împărțită în două prin o linie verticală; pe o parte este desemnată harta mai dinainte, iar pe cealaltă să desemnează acum). Scoateți tăblițele 1, 2, 3! Așezați-vă la desemn! Însemnați punctele cardinale și luați seamă să nu greșiți! Conduete pe bancă! În care parte a plăsei se află însemnat orașul București? Unde voiu însemna și eu, aci pe tablă! Încotro se

întinde hotarul acesta? Încotro se mișcă creta? Însemnați și voi! Ce veți desemna întâi? Ce apoi? (În timpul acesta învățătorul se preumblă printre bănci și dă povețe).

Care a fost la Sinaia? Ce apă curge pe acolo? Priviți, pe aci este însemnată o parte a Prahovei. Priviți cum însemnez mai departe. Veți însemna și voi! Ce ne-a mai rămas de desemnat? Priviți cum însemn eu. Acum să desemnați și voi. Ascultați, ce am desemnat până acum? (numai hotarele). Când facem numai hotarele, zicem că desemnăm marginile sau conturul plăsei. Ce am desemnat acum? Spune și tu aceasta N. N. lor! Ce am desemnat până acum? Vino și arată la tablă conturul plăsei N! Arătați conturul pe tăblița voastră! Ce se află împrejurul plăsei M.-Dâmbovița? (alte plăsi). Priviți, cu unele din aceste plăsi se mărginește plasa M.-Dâmbovița. La N. se află plasa Suagar. Tot la miez noapte să află și plasa Cricov. Priviți, cum însemn eu. Însemnați-le și voi! Astfel se continuă cu toate plăsile mărginașe.

Tăblițele în bancă 1, 2, 3! Ce credeți de ce se numește plasa aceasta M.-Dâmbovița (de la apele Mostiștea și Dâmbovița). Priviți cum le voiu însemna și pe acestea. Însemnați-le și voi pe tăblițele voastre!

Asociație: III. Ce am învățat astăzi la geografie? Ce formă are această plasă? Cumpărați desenul acesta cu desenul orașului București! Cu ce plasă să mărginește la miez-noapte? Când ziceți plasă, la ce vă gândiți? Ce este dar plasa? Ce plasă am învățat astăzi? De ce se numește așa? (De la apele Mostiștea și Dâmbovița).

Generalizarea: IV. Ce ați învățat mai înainte la geografie? N. N. Dar astăzi ce am învățat? Ce ne înfățișează desenul acesta? (Marginele și apele plăsii M.-Dâmbovița) Țineți minte, prin desen înfățișăm forma mărimea și direcția lucrurilor ce le învățăm la geografia plăsii.

Aplicarea: V. Pentru lecția viitoare să știți că v-am spus eu și desemnați harta încă odată.

Ce aveți pentru lecția viitoare?

Județul Argeșiu.

(Clasa III-a și clasa a IV-a.)

I-a. **Impresiunea.** (Introducere). Ce am învățat până astăzi la Geografie? Treci la tablă, tu Boțoman și desemnează conturul țării noastre! Tu, Minulescule, urmează! Ieși și tu Bărbucene, și isprăvește-l! Voi câteși trei ați făcut frumos conturul României.

a) **(Acțiunea).** Câte regiuni prezintă România? Prin ce sunt despărțite fiecare? Desparte, tu Vasilescule, harta României în cele 4 ținuturi sau regiuni naturale! Care sunt lanțurile de munți, principale ale României din stânga Oltului? Dar vărfurile lor? Care sunt râurile mai însemnate ale acestei regiuni? Câte județe știți că are România în dreapta Oltului?

b) (*Intuiția*). Țineți minte copii! România din stânga Oltului, sau Muntenia, cum se numea înainte vreme, este împărțită astăzi în 12 județe. Ia spune, tu Cornea, câte județe coprinde România din stânga Oltului? Bine!

Vom învăța azi unul din aceste 12 județe ale Munteniei, despre județul Argeșiu. Ce județi zisei că veți învăța astăzi?

II. (*Adopțiunea*). Județul Argeș este așezat în regiunea muntoasă și deluroasă a României din stânga Oltului, la răsărit de județul Vâlcea, de care se desparte prin râul Oltu, el se învecinește la Răsărit cu județul Muscelu și se întinde din culmile Făgărașului până în hotarul cu județele Oltul și Telor-manul, cu care se învecinește la Mizăzi.

Priviți, cum este forma județului Argeș. (Se desparte de câtră propunător în harta făcută pe tablă de elevi).

(Va urma.)

Apel.

Orașul Timișoara centrul industriei și a comerțului din Banat a înflințat în anul trecut un Cămin pentru elevii de meserie și comerț cu scopul de a da posibilitate cât mai mult elementului dela sate de a păși pe cariera de industrie și comerț. Crescând numărul elevilor din acest Cămin la 150, Primăria a aflat de necesar a deschide încă în vara anului acestuia al doilea Cămin.

Cu ocaziunea deschiderii acestei noue instituțiuni apelăm din nou la conducătorii poporului nostru dela sate, adecă la preoți și la învățători, rugându-i de a propaga în publicul dela sate marea însemnătate a industriei și a comerțului. Aceste Căminuri sunt chemate de a deschide drumul băeților nostri spre Izvoarele de bogăție ale orașelor.

Credem că e timpul suprem ca surplusul cel mare a băeților nostri dela sate să-l aducem în oraș și să-l îndrăgim cu cariera Industriei și a comerțului.

Fiind locuri goale în Cămin se primesc băeți cari au absolvat cel puțin 4 clase primare, trecuți de etatea 12 ani și sunt deplin sănătoși. Cererea de elevi ucenici e mare în toate branșele de industrie și comerț.

Băeții primesc gratuit în Cămin: Intretinere, locuință, spălat, baie, medic etc. . . Direcțiunea se îngrijește și de educațiunea intelectuală și moral-religioasă a băeților.

Căminurile sunt aranjate modern, dispunând de prânzătoare, dormitoare, sala de lectură, baie, infirmerie etc.

La prezentare fiecare bălat va aduce cu sine extrasul de botez, testimoniu școlar, vestminte și recvizite pentru mâncare.

Băeții vor fi plasați la meserie de câtră Direcțiune.

Cererea se va adresa Direcțiunii Căminului comunal al elevilor dela Industrie și comerț Nr. 1 Timișoara Piața Teșes Voda Nr. 2.

Direcțiunea Căminului.

INFORMAȚIUNI.

La ziua nașterii. M. Sale Regelui, Joi în 11/24 Aug. s'a ținut în Catedrala noastră serviciu divin la oara 11 a. m. au celebrat prot. T. Vațian secondat de preoțimea din loc. Au participat la sărbare autoritățile civile și militare, miliția cu muzica și drapele.

Prăznuirea Adormirei Născătoarei de Dumnezeu la sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog, s'a făcut și în anul acesta cu solemnitatea cuvenită însemnătății acestei zile luminate. Incă din preziua veniau roluri de credincioși, unii din apropiere, alții dela distanțe considerabile, toți cu capetele descoperite, dornici de mângăiere sufletească și setoși cu toții după învățăturile divine ale Bisericii noastre dreptmăritoare. În fruntea procesiunilor vin cucernicii părinți Gheorghe Turic din Otlaca, Aurel Iancu din Zărand, Aurel Sebeșan din Fenlac, Ioan Marșieu din Micălaca și Ștefan R. Lungu din Șilindia.

Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Ioan al Aradului, a încredințat cu săvârșirea dumnezeieștilor servicii pe P. O. D-ni protoiereu Mihaiu Păcățian și diacon Ioan Cioară, ambii referenți al Consistorului ort. român din Arad, ca și prin aceasta să ridice fastul și solemnitatea acestui mare praznic.

În preziua cuviosii ieromonahi al sfintei Mănăstiri săvârșese sf. Taină a Maslului pentru vîndecarea boalelor sufletești și trupești a celor peste 1000 de credincioși, cari ceruseră această doftorie dumnezeiască, iar ceilalți preoți prezenți în timpul acesta abia mai ajuns să citească rugăciuni speciale asupra credincioșilor, cari veniau în număr tot mai mare. În preesează la Priveghiere se oficiază Vecernia cu Little, iar în însași ziua Praznicului părintele protoiereu Mihaiu Păcățianu, asistat de preoții prezenți, de ieromonahii sf. Mănăstiri și de părintele diacon Ioan Cioară, celebrează sf. Liturgie în fața alor 5000 de credincioși cu solemnitatea acelu moment înălțător de suflete. Predica o rostește tot păr. protoiereu M. Păcățianu, care prin cuvintele-i calde și prin sfaturile părintești mișcă până la lacrimi pe toți ascultătorii, cari — după terminarea sfintelor servicii — pleacă cu sufletele mângăiate și cu cele mai bune impresiuni dela acel sfânt lăcaș al Dumnezeirii. *Cor.*

Aviz școlar. Se aduce la cunoștința părinților cari și-au înscris fetele la internatul diecezan că taxa de intretinere pentru anul școlar 1922/23 s'a urcat la 3000 Lei, taxa de medic și medicină 75 Lei, deteriorări 25 Lei și alimentele fixate anterior.

323 T. 1921-2.

Aviz școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că *examenele de corigență, particulare și de concurs (primire) la școala normală ort. română din Arad* vor avea loc în zilele de 1/14 și 2/15 Septembrie a. c., la orele 8 a. m.

În urma renovărilor, ce se fac la Seminar și internatele școlii normale, anul școlar 1922-23 se va începe în 18 Septembrie (1 Octombrie).

Examenele de corigență și particulare la institutul teologic se vor ține în 19 Septembrie (2 Oct.), înscrierile studenților în teologic, reguțați și particulari și elevilor dela școala normală se vor face în 20—23 Septembrie (3—6 Octombrie). La înscrieri studenții Inst. teologic vor plăti în taxe școlare suma de 175 Lei, normalității 95 Lei. Toți elevii interni vor achita la începutul anului și taxele de întreținere în alimente și rata primă în număr.

În 24 Septembrie (7 Octombrie) se vor începe lecțiile.

On. oficii parohiale sunt rugate a aduce aceasta la cunoștința elevilor noștri din parohiile, ce administrează.

Arad, 9/22 August 1922.

Direcțiunea.

CONCURSE.

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa a III-a Hodoș, din tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de 32 jughăre, parte arător, parte fânaț.
2. Casă parohială cu 2 camere și bucătărie apoi grajd.
3. Intravilan de 1 jughăr lângă locuință.
4. Birul parohial legal.
5. Stolele legale și.
6. Eventuala întregire dela stat.

Reflecțanții sunt poțitiți a-și așterne petițiile concursuale instruate conform legilor în vigoare, în terminul concursual, Comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiteral ortodox român din Belinț și a se prezenta în Sf. biserică din Hodoș într-o Duminică ori într-o sârbătoare, spre a-și arată desteritatea în tipic și în rituale, eventual în oratorie și în slujire.

Alesul va avea să supoarte toate dările după sesia și după locuința parohială și după intravilanul parohial.

Concurenții, nainte de a se prezenta în parohie, trebuie să se prezenteze protopresbiterului tractual, spre a-și dovedi, că au cvalificația parohiei, iar dacă sunt din altă dieceză, P. S. D. Episcop diecezan,

pentru a cere binecuvântare, în scopul de a putea reflecta.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu* protopb.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii V. Cons. de sub. Nr. 1969/922, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile, în org. „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din Ghiroc, protopopiatul Timișoara.

Beneficiul este stabilit în următoarele:

1. Una sesiune par în extenziunea ei de astăz.
2. Intravilanul (grădina) de lângă biserică.
3. Stolele legală.
4. Birul legal.
5. Bani pentru cvartir până când parohia va putea asigura locuință în natură respective casă parohială 3000 lei anual.
6. Întregirea dotaciei preotești dela stat.

Dela reflecțanți se cere cvalificațiunea pentru parohia de cl. I. Întru-cât nu s'ar prezenta recurenți de cl. I. în mod excepțional se admit și concurenți de cl. II. Alesul va supoarta dările după beneficiul său și va avea se catihizeze la școlile din loc. Recursele au se fie înaintate în terminul legal Prea On. of. protopopesic ort. rom. din Timișoara. Cei din alta dieceză vor putea recurge numai dacă au învoirea P. S. Sale D-lui episcop diecezan.

Data, din ședința Comitetului parohial din Ghiroc.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. P. Țiucra* m. p. protopop.

—□—

3—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa a III-a Brestovăț, tractul Belinț, se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială constătătoare din 27 jugere 660⁰□: parte arător, parte fânaț.
2. Locuință parohială cu 3 camere, bucătărie, cămară, pivniță, apoi supraedificate economice și intravilan de 400⁰□, lângă locuință.
3. Birul legal dela 40 numeri de case.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire dela stat.

Reflecțanții la acest post sunt poțitiți a-și așterne petițiile concursuale, instruate cu documentele prescise, între cari și atestat despre eventualul servici de până aci, Comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiteral ortodox român din Belinț, județul Timiș, și a se prezenta în terminul concursual, în sf. biserică din Brestovăț, spre a-și arată desteritatea în cântare și în tipic, respective în oratorie și în slujire.

Sarcinile publice după sesie, grădină și locuință, le poartă alesul.

Nainte de a se prezenta în parohie, trebuie să meargă la șeful tractului, să dovedească, că posed cvalificația concursuală; sau dacă sunt din altă dieceză, la Prea S. Domn. Episcop diecezan, spre a cere binecuvântare pentru a putea concura la această parohie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu* protopb.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial

Censurat: **Censura presei.**